

harmonie života

Literární noviny PŘÍLOHA 2/2018 – vychází 25.12.2018

3 Tipy: XXXXX XXXXX XXXXX XXXX

4 Tipy: XXXXX XXXXX XXXXX XXXX

XXXXX XXXXX XXXXX XXXX

5 Tipy: XXXXX XXXXX XXXXX XXXX

6 Alternativy: XXXXX XXXXX XXXXX XXXX

7 Alternativy: XXXXX XXXXX XXXXX XXXX

8 Galerie: XXXXX XXXXX XXXXX XXXX

XXXXX XXXXX XXXXX XXXX

JAK PEČOVAT O DUŠI A TĚLO

Další člověk v řadě...

DAGMAR SEDLICKÁ

První díl trilogie *Můj domov - můj svět*, která právě vstoupila na knižní trh, charakterizuje její autor Jan Krůta jako Rukověť pro lidi, kteří neměli štěstí na dobré učitele dějepisu. Proto moje první otázka zněla:

Jak tomu bylo u vás? Co vám v hodinách dějepisu chybělo?

Určitě existovali i učitelé dějepisu, které jejich práce bavila a kteří v nelehké době padesátých a začátku šedesátých let zvládali vybruslit z příkazů osnov a dohledu ředitelů a inspektorů při hospitacích. Kteří nebyli znudění nebo unavení a otrávení a dokázali i tehdy udělat z hodin dějepisu cestopis dobrodružstvím historie. Já jsem bohužel na takové nenarazil. Hodiny dějepisu byly nepřekonatelná suchárna s řetězci letopočtů, kapitolami, jejichž začátky a konce nijak nenavazovaly, netušil jsem příčiny a následky dějů a jejich souvislosti nebyly patrné. Někdy to pak záko-

nitě přijít muselo. Ale až v letech několikáté dospělosti mi přišlo jako nutnost, zamyslet se nad tím, že šlapu po zemi, kde šlapal možná před více než třiceti generacemi můj praprapra...děda, kde končí můj domov a začíná můj svět a kde můj svět přechází v můj domov. A teprve tehdy mi doopravdy došlo, že tou hranicí určitě nejsou domovní dveře mého bydliště.

Jak jste tedy knihu pojal? Jak se dá popsat její struktura?

Začal jsem na knize *Můj domov - můj svět* pracovat díky celoživotnímu mindráku z nedovzdělanosti. A taky díky tomu, že

Hodiny dějepisu byly nepřekonatelná suchárna s řetězci letopočtů, kapitolami, jejichž začátky a konce nijak nenavazovaly, netušil jsem příčiny a následky dějů a jejich souvislosti nebyly patrné...

jsem si uvědomil, že na tom se zažitím dějinných procesů nejsem tak špatně jenom já sám, ale velké množství lidí, kteří mají školy dávno za sebou. A kromě nás dospělých jsem i nejen na vlastních dětech a vnoučatech postupně zjišťoval, že na tom k mému údivu nejsou líp ani oni. Docházelo mi, jak odděleně se vykládá světová, česká - a jak se vůbec nevykládá historie regionů, ve kterých žijeme a ke kterým máme vlastní vztah přes své předky. Uvědomil jsem si, že jsem člověkem v řadě a když mě zajímá současnost mého předka, tudíž jako jeho zadek musím udělat čelem

vzad od „zurčící“ současnosti a jít dopředu ... dozadu.

Knihy má dvě roviny. Faktografickou - staletí po staletí, rok po roce jsou seřazeny historické události a zajímavosti ve světě, v Čechách a na Moravě a v mém regionu, kde žiji a mám své kořeny. Druhá rovina jsou autorské eseje, fejetony a glosy právě k těm kterým zmíněným událostem v části faktografické. Vše graficky upraveno tak, že faktografii můžete číst současně s jejím rozšiřujícím, někdy až detektivním rozkladem.

Unikátní na knize (alespoň podle recenzentů) je snaha dát „velkou politiku“ do souvislosti s jejím ▶

Jan Krůta

spisovatel, scénárista a textař působil během let jako kulturní redaktor v Mladém světě, šéfredaktor časopisu Sluníčko, byl zakládajícím členem, producentem a ředitelem firmy Bonton (podílel se např. na vzniku filmu Tankový prapor), v současnosti je majitelem nakladatelství Arcadia Art Agency, které od roku 1992 vydalo přes 70 knih. Je autorem množství písňových textů, na svém kontě má mnoho knih pro děti i dospělé (Šubidy blues, Namlouvání, Černé labutě, Sextenze a mnoho dalších).

dopadem na obyčejného člověka té které doby, s dopadem na „obyčejného Janka z Vršku“, jak sám říkáte. Z jakých zdrojů jste při objevování každodennosti historie vycházel, co vás inspirovalo, nebo jste použil jen svou fantazii?

Kniha je určena lidem stejně tápajícím a toužícím nalézt souvislosti a „zdravě“ se orientovat v dějinách. Nepředstírám celoživotní hlubokou soustředěnost na určitou fázi dějin, na nikdy nekončící hloubku studia. Ale moje umanutost trvá už spoustu let. Právě tak jako jsem kdysi v redakci Mladého světa oklikou našel vztah k etnografii a folkloru, i k vertikálnímu pohledu na dějiny jsem se dostal přes psaní obecní kroniky, záznamy vzpomínek pamětníků, sbírání zajímavých dokumentů, pohledů, dopisů, deníků, po nekončících pouťích po antikvariátech, knihovnách a přetížených regálech knihoven v našem bytě.

Až se obávám, že je to těžko pochopitelné. Ale první část úvodu jsem napsal v roce 1994. Ale i vzhledem k tomu, že Můj domov – můj svět je mojí třicátou knihou, že jsem celá léta pochopitelně dělal dvě zaměstnání, je tomu tak. Dokonce jsem už v roce 1997 poprvé žádal o grant (dodnes marně). Ale musím dodat, že jsem jistě pětadvacet let svého života spal denně čtyři hodiny a mnoho blízkých by mohlo dosvědčit, že jsem workoholik.

Kromě Mozarta je potřeba si občas pustit třeba mystérium atonálních pasáží kompozic Rusa Skrjabina ze začátku 20. století, aby člověk pochopil, že harmonie může být i uspávající a disharmonie naopak vzrušující a vybužující.

Co pro vás bylo při psaní knihy nejtěžší?

Obrovský rozsah zpracovávaných informací a jejich výklad na omezeném prostoru knihy. Když zlehčujícím způsobem říkám, že kniha je určena „pro obyčejné hlavy“ (mezi které se pochopitelně počítám), bylo jasné, že se musím oprostit od mnoha zákrut odborné historiografické terminologie, a jako publicista se snažit porovnáním velkého množství pramenů dobrat se výkladu, který dává možnost k pochybnostem, k možným alternativám tradičních výkladů a přispět k onomu tušení, jak historie opravdu šla na vlastní nohy. Odstraňování slupek ideologických nánosů v pramenech z nejrůznějších staletí, od těch nejstarších, až k nedávným i těm současným, ve velké míře historicky bulvarizacím.

Jakým časovým úsekem se zabývá první díl trilogie, a jak dlouho vznikala?

Všechny díly trilogie vlastně vznikají současně. Bude zahrnovat dvacet století. Faktografií doplňují průběžně a do všech století bez ohledu na díl, ve kterém jsem namočen až po uši. Na prvním dílu jsem začal naprosto intenzivně denně deset hodin pracovat po skončení svých zaměstnání a podnikání a po dokončení svého posledního románu Sextenze, který jsem vydal v roce 2013.

Sám jste začínal jako učitel českého jazyka, následovala práce redaktorská, publicistická (Mladý svět, Sluníčko atd.), dnes jste spisovatelem, scénáristou, a také autorem více než 1300 písňových textů. Co vám v životě přineslo (vzhledem k takové pestrosti) největší životní harmonii?

Harmonie je v životě určitě potřebná. Ale kromě Mozarta je potřeba si občas pustit třeba mystérium atonálních pasáží kompozic Rusa Skrjabina ze začátku 20. století, aby člověk pochopil relativnost slova „moderní“, aby pochopil, že harmonie může být i uspávající a disharmonie naopak vzrušující a vybužující.

Jak si sám pro sebe harmonii života definujete a do jaké míry je pro vás důležitá?

Dokud člověk nebude v definitivních úzkých, asi může potřebu harmonie podceňovat a označovat ji jako svým způsobem lenost, pohodlnost. Je milé vzpomínat na harmonická období, ale vzrušující je cesta, a ne cíl. Letos na začátku roku jsem velmi ocenil slova profesorky Heleny Illnerové, která v rádiu vyprávěla, že si každý rok na nový kalendář psala tři slova: LASKAVĚ INTENZIVNĚ UŽITEČNĚ.

V současnosti se podílíte na vzniku muzikálu Robinson – námořník z Yorku... Čím tahle postava pro vás je, jaké poslání může zprostředkovat dnešnímu světu, který je čím dál složitější, zvláště v oblasti partnerských vztahů?

Robinson byl pochopitelně hrdinou mého dětství, před zapo-

četím práce na pětadvaceti písňových muzikálu jsem si opatřil několik krásných starých vydání této knihy, abych se nadechl atmosféry. Pak už nastoupila ona nutná rutina, doplnění smysuplných dobře zpívatelných slov pod hotovou hudbou.

Psalí textů hudebních čísel muzikálu je pro profesionála v tomto oboru dobré řemeslo, které by se mělo pochopitelně opírat o schopnost autora splnit na potřebné úrovni úkol posunovat děj ze scénářem určeného bodu A, do určeného bodu B.

Proč si v posledních letech svoje knihy vydáváte sám?

Když jsme zmínili postavu Robinsona, tak já jsem v poslední době nakladatelský Robinson. V roce 1992 mě vytáhli dva zahraniční nakladatelé z výběrné a rozjíždějící firmy Bonton a založili jsme nakladatelství Arcadia. Začali jsme ohromně velkoryse, ale situace na zdejším knižním trhu nás sklátila. Společníci odešli znechuceni tehdejší českou podnikatelskou „džunglí“ a chaosem knižního trhu. Několik svých knížek jsem vydal u jiných nakladatelů a párkrát se mi stalo, že jsem se nad svou novou knihou cítil trapně. V rámci úspor nakladatelství šetřilo na nepravém místě: na kvalitě papíru, barvy ilustrací se rozpíjely, reprodukcce obrazů byly barevně posunuté, obrázky prolézaly do textů na další straně, knižní grafika se stávala zapomenutým pojmem, o typografii ani nemluvě. Takže důvodem, proč si v malém nakladatelstvíčku jednoho muže svoje knížky vydávám sám, je jasný: Možná to vypadá jako samožer, ale když svou knížku dávám jako dárek, nechci se za ni stydět.

Ale vyrobit tak polygraficky náročnou knihu jako Můj domov – můj svět, musí být náročné i finančně?

Nejdřív si na vydání knihy musíte našetřit. V případě této knihy půl milionu.

Asi každý si dovede představit, že našetřit takovou částku v sedmdesáti letech není vůbec nic jednoduchého. Pak tu částku investujete do spolupracovníků, které si jako užasný pře-

pych můžete sám vybrat, a pak do výroby a tisku.

Pak máte třeba místo nového auta v garáži palety plné knih. Distribuce si odebrala třetinu a čeká, jak kniha půjde na obyt. Knihkupci vezmou na začátek pár kousků, protože se bojí zásob. Když se kniha vyprodá, velmi váhají s doobjednáním, protože za měsíc už je vaše kniha „stará“ a regály jsou zaplněny „atraktivními“ memoáry VIP Nicek, kuchařkami jídel z nejzdravějších kořínků a otrockými přepisy televizních seriálů.

Já teď usilovně pracuji na druhém díle trilogii a jelikož naspoulené peníze leží v garáži v paletách, opět usilovně přemýšlím, kde a jak vydělat na výrobu dalšího dílu, protože peníze z těch prodaných výtisků putují mezi knihkupcem a distributorem (někteří mají splatnost i pět měsíců) a autor a nakladatelský Robinson dostává měsíčně po kapkách svých necelých padesát procent z prodejní ceny, kterou stanovil i tak kus pod normálem, protože věděl, že za víc než tisícovku by si ani takovou krásně tlustou a velkou knihu na křídě plnou obrázků, nikdo nekoupil... Nakládání knih je krásný drahý koníček.

Už v Mladém světě jste zavedl tehdy velmi populární rubriku Namlouvání, která se zabývala partnerstvím. Vnímáte proměnu mezilidských vztahů od těch dob do dneška a v čem?

Při práci na zprostředkování historického nadhledu zjišťujete, že i vy jste jen oním obyčejným „člověkem v řadě“. Zrodil jste se, abyste se snažil něco dobrého vykonat, zplodit děti, vychovat je v rámci svých priorit a potichu vycouvat. Tak to bylo vždycky a tak to je. Způsoby a figle, jak to všechno probíhá, jsou proměnné, ale podstata zůstává. To není cynismus, a pochopitelně to neznamená, že láska je jen chemie.

Před 4 lety jste vydal knihu Sextenze, která mimo jiné konfrontuje vztah dvou generací k pojům jako je morálka, erotika, láska, nevěra atd. Kniha měla velký ohlas, co vás v rámci ohlasu překvapilo nejvíce?

Obálky knih Jana Krůty

Řada čtenářek se stýděla knihu s takovým názvem vzít do ruky. Název byl schválně provokativním sloganem, i když jde o zcela seriózní román o drsné realitě, který se zabývá bezradností v komunikaci dvou generací.

Vnímá podle vás každá generace sex po svém a z jiného úhlu pohledu? Nebo je něco, co je v tomto tématu věčné a stabilní?

Různé formy „datingu“ – seznamování, podpořené novými technologiemi, mohou být plnohodnotnými náhradami tak často nostalgicky vzpomínaných tanečních zábav („čajů“, plesů atd.). Na principu se vůbec nic nemění.

Zaskočila vás ta obrovská proměna, kterou svět prošel (zvláště v oblasti médií) od dob Mladého světa do dneška nebo se adaptujete lehce?

Moje generace měla to štěstí, že mohla nástup technologií po devadesátém roce při troše snahy chytit aspoň za ocas a ony technologie ve svých životech užívat. Pochopitelně jen málokdo z nás sedmdesátníků se může a chce s technickými výdobytky posledních desetiletí vyrovnat generaci, která se s prsty na klávesnici už narodila.

V čem dnes vidíte základní generační problém? Je stejný nebo podobný jako už tolikrát nebo je v něčem zásadně odlišný? A jak tuhle otázku „řešíte“ ve vaší rukověti dějin každodennosti?

Nám starším se ignorace a despekt mladších vůči nám zdají často nepřiměřené. Nám se naopak mnoho mladých zdá povrchní. Propast mezi našimi rodiči a našimi dětmi je obrovská. Můj táta uměl pojmenovat každého ptáka a každou kytku, strom nebo houbu. Jeden z mých přátel mi letos na začátku roku poslal péefku, kde mi psal, co mi všechno k novému roku nepřeje a končil konstatováním, že „...svět se v prdel obrací“.

Komu kolem sedmdesátky se to někdy nezdálo... Občas trápení neduhy a bolestmi, jsme schopni zapomenout, že osmičky v letošním letopočtu se dají překlomit jako dívky do mechu našich vzpomínek a rázem jsou z nich značky nekonečna...

I já i vy jsme prostě další člověk v řadě. A tak to bylo a tak to je.